

Obsah:

1) Sté výročí úmrtí sv. Terezie z Lisieux 30. 9. 1997	1
2) Okružní list generálních představených OCarm. a OCD (4. část)	2
3) P. Pierre-Marie Soubeyrand - Terezka a Ježíš (2. část)	4
4) P. Ivan Hruša OCarm. - Bůh Hebrejů	9
6) P. U. Dobhan / Sr. Petra od Zmrtvýchvstalého OCD - Cesta ke Kristu. Christologie sv. Terezie z Avily	15
7) Ze zajímavých knih	20

Sté výročí úmrtí sv. Terezie z Lisieux

Z „posledních rozhovorů“ mezi matkou Anežkou a nemocnou Terezíí od Dítěte Ježíše (22. 7. 1897):

Řekla jsem jí o svém stálém strachu, který mě neopouštěl, že ji totiž uvidím trpět ještě více.

Myslím, že my, kdo běžíme cestou lásky, nemusíme myslet na to, co se nám může v budoucnu přihodit bolestného, neboť by to znamenalo, že nám chybí důvěra, a to je jako bychom se míchali do díla stvoření ...

(Vstupuji do života, str. 75)

Milí čtenáři,

již rok se snažíme v našem časopise i různými jinými cestami sblížit se více se svatou Terezíí od Dítěte Ježíše a svaté Tváře. Podněcuje nás k tomu naše touha přijmout odkaz naší spolusestry v Karmelu jako Boží prorocké oslovení vůči nám, lidem tohoto století, podněcuje nás k tomu také vděčnost za vše, co do našich životů Terezka vnesla, vede nás k tomu vědomí blížícího se jubilea jejího úmrtí.

30. září 1897

něco před půl osmou večer Terezie po měsících utrpení a čekání na smrt zemřela. Podle jejích slov si pro ni nepřišla smrt, ale Ježíš, nezemřela, ale vstoupila do života a její „misie“ neskončila, ale začala. Její modlitby spustily *děšť růží* ...

Prožijme tedy toto významné výročí s otevřeným srdcem, duchovně se ještě bezprostředněji připravme, jak je nám to ve společenstvích nebo soukromě možné - nověnou, triduem ... (láska je vynalézavá). Přeji Vám a vyprošuji na přímluvu naší velké malé sestry hojnost Boží milosti

P. Gorazd Cetkovský OCarm.

NÁVRAT K EVANGELIU

Poselství Terezie z Lisieux

Okružní list generálních představených OCarm. a OCD u příležitosti stého výročí smrti svatě Terezie z Lisieux

(4. část)

2. Bůh, který tvoří naše bratrství

Evangelijní rozměr bratrské lásky

43.

Druhým aspektem Ježíšova plánu života je překonání nenávisti a rozdělení, abychom dospěli k setkání v lásce a ve společenství se všemi, jak nás k tomu Bůh volá. Tento požadavek je úzce spjat s odhalením otcovsko-matěské tváře Boží, vždyť Bůh nás v Kristu přetvořil v bratry a sestry. Jde o druhou část jediného přikázání lásky: milovat bližního jako sebe sama.

44.

Ve zkušenosti a nauce Terezie z Lisieux se setkáváme s přesvědčením, že opravdovost naší lásky k Bohu se projevuje v kvalitě naší lásky k bližním. Jako v soustředných kruzích se rozměr bratrské lásky otevírá stále širším horizontům a toto „rozpínání“ vychází z lásky k Bohu. Prvním kruhem je okruh těch nejbližších, tím nejvzdálenějším je okruh lidstva jako celku. Tereziina důvěra a odevzdanost vůči Bohu Otcimaterce a to, že se cítí jím milována, jsou jí pramenem bratrské lásky a apoštolátu - jako vyjádření lásky ke všem s touhou sdělit jim radostnou zvěst spásy.

Bratrská láska a život ve společenství

45.

Evangelijní rozměr bratrské lásky se žije v konkrétních poměrech, v nichž se naše lidská existence rozvíjí: v rodině, v řeholním společenství, v křesťanské obci, v církvi, v různých skupinách lidí, ve společ-

nosti. Nacházíme v nich světlé a stinné stránky, aspekty pozitivní i negativní. Naše sestra Terezie nás učí, abychom byli živou součástí této reality a začínali žít evangelijní lásku tam, kam nás Bůh postavil.

46.

V době jejího vstupu byl Karmel v Lisieux podle slov její sestry Marie malý a chudý. Čítal 26 řeholnic. Průměrný věk ve společenství byl 47 let. Lidsky to bylo společenství chudé, duchovně bylo ovlivněné rigorismem své doby, včetně strachu z Boha jako soudce, vštípeného jansenismem. To vše se vytrvale stavělo do cesty onomu dynamismu lásky a té vyrovnanosti, které se s tak osobitým lidským a duchovním realismem snažila uchovávat sv. Terezie od Ježíše. V tomto prostředí - s konkrétními lidmi, se vším, co k nim patřilo, s jejich vlastnostmi a nedostatky - žila Terezie z Lisieux sesterskou lásku a její nároky.

47.

Na mnoha stránkách rukopisu C, psaného pro převorku kláštera matku Marii Gonzágu, Terezie popisuje, jak začínala stále víc a více chápat Ježíšovo přikázání milovat bližního tak, jak nás miloval on. To ji vedlo k tomu, aby snášela omezení druhých, aby se nepohoršovala nad jejich chybami, aby se povzbuzovala jejich malými úkony ctností, aby posuzovala vše s pochopením a dobrotou. Popisuje také konkrétní události, které její praktikování lásky k bližnímu vystavovaly zkoušce a ztěžovaly společenství růst³⁶. Přikázání lásky žila naše sestra v drobných námáhách, službách a obětech společného života sester.

48.

Rozměr společenství, který povolání k zasvěcenému životu v sobě obsahuje a na který poukazuje i naše řehole, byl znovu zdůrazněn dokumentem *Vita consecrata* - v jeho druhé části, která nese název: *Znamení bratrství. Zasvěcený život jako znamení společenství v církvi*.³⁷ Velikonoční tajemství pomáhá k pochopení, že bez zřeknutí se sebe, bez kříže, bez velkodušné odevzdanosti, bez otevřenosti a odpuštění není možné žít lásku k bližnímu po způsobu Ježíše Krista. Terezie z Lisieux je pro nás pobídkou a učitelkou, abychom uprostřed nesnází prožívali s duchovním realismem nové společenství a bratrství v Kristu

36/ Srov. *Dějiny duše* X-XI (AS 212-229).

37/ Už předtím, v únoru 1994, zveřejnila Kongregace pro instituty zasvěceného života a pro společnosti apoštolského života dokument *Bratrský a sesterský život ve společenství*, přinášející jim konkrétní a realistické směrnice k tomu, aby stále víc rostly a rozvíjely se jako rodiny shromážděné v Pánově jménu.

TEREZKA A JEŽÍŠ

P. Pierre-Marie Soubeyrand,
Společenství Blahoslavenství, Francie

(2.část)

Láska v Srdci Trojice a v Ježíši pomohla vlastně Terezce stát se skutečně maličkou, ale Ježíš ji povýší a učiní ji velkou. Znáte snad ten příběh z klášterní nemocničky, když se jí jedna spolusestra zeptala: „Jak vás máme vzývat, až budete v nebi?“ Odpověděla: „*Naše sestro, velká malá Terezie*“ (srov. Vs 195.)

Vidíme u ní neustálé kontrasty: je veliká v lásce, ale přitom zůstává docela malá. A ti největší v království, říká Ježíš, to jsou právě ti docela maličci zde na zemi. A taková byla i ona. Chtěla být velkou světicí. Láska je tím, co dělá světce velikými.

Bůh nás miluje. Ježíš je Bůh, který projevil tuto lásku. Včera se otec biskup Gaucher snažil ukázat, že Ježíš je skutečně vtělené milosrdenství, jak o tom píše i encyklika papeže Jana Pavla II., kterou citoval: *Dives in misericordia*.

Musíme rozjímat o Ježíši jako o vtěleném milosrdenství. Jak bychom mohli poznat Boha - lásku bez tohoto velkého a nepochopitelného tajemství, jen lidsky? Toto tajemství nemůžeme poznat jinak než láskou. Láska je vynalézavá, ale lidský rozum ji nemůže ani vymyslet, ani pochopit.

Svatý Jan na samém začátku svého prvního listu říká, že tajemství vtělení nám pomohlo dotknout se Slova, vidět lásku, poznávat lásku a rozjímat o ní. A zakončil tuto pasáž svého prvního listu slovy: „Toto vše vám píšeme, aby vaše radost byla úplná.“

Naše radost i radost Terezčina je: moci v Ježíši rozjímat a dotýkat se Boha lásky, moci být uchvázeni něžností Ježíše, který Terezii nikdy po celý její život neopustil. A Ježíšův život vyjadřuje tuto lásku opravdu až do krajnosti. Svátý Jan píše: „V tom se ukázala Boží láska k nám, že Bůh poslal na svět svého jediného Syna, abychom skrze něho měli život.“ A pokračuje: „V tom je láska: ne že my jsme si zamilovali Boha, ale že on si zamiloval nás a poslal svého Syna jako oběť smíření za naše hříchy. Milování, jestliže Bůh nás tak miloval, i my se máme navzájem milovat“ (1 Jan 4,9-11). A to proto, že jsme „poznali lásku“, protože svatý Jan „viděl“. A řekl bych: očima svatého Jana a také Marie Mag-

dalény - a proč ne i očima Panny Marie, která nám byla dána za Matku právě pod křížem - i nám je dáno rozjímat ukřižovanou Lásku, která milovala až do krajnosti. Ježíš říká svaté Kateřině Sienské: „Na kříži mne nedržely hřeby, ale láska.“ To je důkaz, že nás Bůh miluje, tak jak to píše i svatý Pavel Římanům: „Bůh však prokazuje svou lásku k nám tím, že Kristus za nás zemřel, když jsme ještě byli hříšníci“ (Řím 5,8). Není větší lásky, než je tato, říká Ježíš: „Nikdo nemá větší lásku, než ten, kdo položí život za své přátele“ (Jan 15,13). Je to opět svatý Pavel v listu Korintánům, kdo nám líčí takové „bláznovství“ neboli lásku. Víte, jde tu o něco, co dnešní svět odmítá. A je to něco velmi podstatného. Co mě velice zarazí pokaždé, když se vracím sem na Západ, je, že tím, co je tak zneuctěno, pošpiněno, překrouceno, je právě láska. Dnes nám chtějí nabízet lásku brakovou, chvilkovou, snad abychom zapomněli na tolik těžkostí. Avšak právě uprostřed našich životních zkoušek nás Ježíš učí - tak jak tomu učil Terezku - milovat do krajnosti. Tato láska však je bláznovstvím, říká svatý Pavel: „Protože svět svou moudrostí nepoznal Boha v jeho moudrém díle, zalíbilo se Bohu spasit ty, kdo věří, bláznovskou zvěstí. Židé žádají zázračná znamení, Řekové vyhledávají moudrost, ale my kážeme Krista ukřižovaného. Pro Židy je to kámen úrazu, pro ostatní bláznovství, ale pro povolání, jak pro Židy, tak pro Řeky, je Kristus Boží moc a Boží moudrost. Neboť bláznovství Boží je moudřejší než lidé a slabost Boží je silnější než lidé“ (1 Kor 1,21-25).

Moudrost Boží je moudrostí lásky. Právě na kříži nám Ježíš ukazuje - a Terezka to pochopí krajní měrou zejména v posledních letech svého života - kam až může jít láska, zvláště v řádu utrpení, které je jak pro ni, tak i pro tolik jiných světců, vlastním výrazem vrcholné lásky.

Láska proměňuje utrpení. A řekl bych, že je to právě zázrak Boha lásky, neboť je tolik nemocí, které dnešní svět zakouší - až po epidemie, které nejsme schopni zdolat a před nimiž zůstáváme bezradní ... Kdybychom pochopili, že utrpení může být proměněno láskou, a tím se stát vykupitelským, byl by to vrchol lásky. Toto pochopila Terezka, protože byla poslušná až na kříž, a tím se její láska nejvíce podobá lásce Ježíšově.

Láska proměňuje utrpení i zkoušky těmi nejmenšími úkony lásky, opakovanými minutu po minutě. Myslím, že toto je dostupné všem, každému z nás. Nejsme snad schopni velkého hrdinství jako mučedníci, to přiznávám. Znal jsem velmi dobře bratra Christiana - trapistu z Tiberiny - a dnes ho denně vzývám. Bylo mezi námi mnoho neshod, v jeho závěti je však něco, čím se obrací i na nás. Jeho smrt mě naplnila velice silnou láskou, protože vím, že dnes je on stejně jako jeho bratři hrdinou víry a jeho láska v nebi září, protože z lásky prolil svou krev.

Terezka nás učí témuž hnutí lásky. Není schopná být hrdinou víry. Říká to ostatně v jednom ze svých dopisů abbé Bellièrovi, že je jistě dobré toužit po mučednictví krve, ale ještě větší je mučednictví lásky, které se žije po kapkách, každým dnem až do konce. A o Terezce by se dalo říci, že je takovým prvním mučedníkem lásky, který zahajuje velké století, v němž žijeme. Doufáme, že v 21. století budou skutečně zářit noví mučedníci lásky, jak to vyhlásil Jan Pavel II. o P. Maxmiliánovi Kolbe: je to mučedník lásky, bratrské lásky. Naše století bude v dějinách církve zářit právě těmito mučedníky lásky po příkladu a ve slépě-jích svaté Terezy.

Myslím, že právě to je nejvíce typické pro naši dobu: jsme v době mučednictví, to znamená v době svědectví vrcholné lásky. Terezka napsala: *Mou radostí je milovat utrpení*. A v nemocnici řekla: *Nelituji, že jsem se odevzdala jako oběť lásce* (srov. Vs 150). A tím, že se obětovala lásce, proměňuje utrpení a dává mu hodnotu vykupitelskou. Jak potvrzuje i svatý Pavel: „... to, co zbývá do míry utrpení Kristových, doplňuji svým utrpením za jeho tělo, to jest církev“ (Kol 1,24). A toto může každý z nás jako Terezka, jako ten maličký, ať v nemoci či ve stáří, v rodinných zkouškách či při ztrátě zaměstnání nebo jiných zkouškách - každý den, znovu a znovu může přinášet oběti lásky právě tam, kde je. Můžete tomu naučit své děti, své blízké: aby se obětovali z lásky, aby obětovali sebezápor, zkoušku, utrpení či nějakou těžkost. To žádá i Panna Maria v Medžugorje. Naše sestra Emmanuela připravila pro děti jednu pěknou velkou knihu s titulem: „Děti, pomozte mi“ - zvítězit nad světem láskou, skutky lásky, které dokáží proměnit utrpení a dovolí, aby uprostřed tohoto světa, tak těžce zkoušeného, zazářil obrovský poklad Boha - lásky.

I pro nás tedy platí to, co chtěla žít i Terezka: milovat jako Ježíš. Dá se říci, že to také uskutečnila - právě v úkonu obětování se milosrdné Boží lásce, který napsala 9. června 1895. Letos to připadá na neděli Nejsvětější Trojice. Chtěla milovat až do krajnosti, až do úplného strávení se. Říká: *Má vlast je ve tvém obličejí, jenž královstvím mé lásky je* (B 25). Už neumí nic než milovat ... Myslím, že právě v tom je proměna celého křesťanského života. Víte, Terezka neměla žádné velké extáze. Jediná, kterou si můžeme připomenout, je ta, kterou zažila v posledním okamžiku svého života, když pronesla tato poslední slova: *Můj Bože, jak tě miluji!* Zde muselo utrpení ustoupit před světlem Ježíše, jejího božského bratříčka, kterého tolik milovala. Sestry říkají, že pak se její tvář uvolnila, zjevilo se na ní úžasné světlo a nabyla svěžesti čerstvé růže, kterou samozřejmě během nemoci ztratila (srov. Vs 151). Při této poslední extázi skutečně přešla do nebeského království.

Terezka se modlila s námahou a uboze. Její život, jak sama říká, byl obyčejný, snažila se však neustále o to být docela maličká a dělat nepatrné věci, neustále opakované úkony lásky, ve vnitřní vyprahlosti a utrpení i uprostřed jednotvárnosti oběti a chudoby svého života. Ze svého zcela prostého a chudého života učinila gesto lásky. Žila pouze v lásce.

V jedné ze svých básní - *Jen z Lásky žít* - píše:

*Žít z lásky, to je život z tvého žití,
jsi blaho vyvolených, slavný Král!
V hostii žiješ pro mne - světu skrytý ...
I já se světu skrývám, jak sis přál.
Zamilovaní samotu si přejí,
na srdci srdce společně chce bít;
pod pohledem tvým mohu nejšťastněji
jen z Lásky žít!
(B 16)*

Ve spojení s Ježíšem v každém okamžiku spočívá velikost Tereziina života. Víte, Terezka se nesnažila prožívat jako spojení lásky s Ježíšem pouze chvíle modlitby, ale celý její život byl proměněn a stal se láskyplným spojením s Ježíšem. Co nás křesťany v našem životě snad nejvíc pohoršuje, je to, že dokonce ani v okamžiku nejužšího spojení s Ježíšem se často nedokážeme modlit. Jedna z našich sester - Colette - prožila též něco podobného. V jednom úseku jejího života jí byla modlitba lhostejná a dokonce ji „otravovala“. Láska však naplnila její život a proměnila ho až k setkání s Pánem tváří v tvář, takže dnes stejně jako Terezka může vyznávat svou lásku ve věčném objetí s Ježíšem. To může prožít každý z nás. Nemůžeme snad být hrdiny či mučedníky, můžeme však milovat, milovat Lásku a žít láskou, abychom jednou z lásky zemřeli. Myslím, že to je nejvíc strhující v životě křesťanů. Učíme se žít z lásky už zde na zemi, abychom mohli zemřít z lásky, a tak jít vstříc našemu Miláčkovi, vstříc Ježíši. V téže básni píše Terezka ve 14. sloce:

*Mřít z lásky, ten sen domovem je u mne,
o slasti mučednictví často sním.
Andělé, laďte harfy stříbrostrunné,
cítím, že končím s tímto vyhnanstvím! ...
Hořící šípe, spal mě bez váhání,
po chvílce chvílku těžko je mi žít!*

*Ježíši božský, splň mé vroucí přání:
chci z Lásky mřít!*
(B 20)

Svatý farář arský říká totéž, také on chtěl, aby každé hnutí, každý úder jeho srdce byl pohybem lásky, aby mohl zemřít v nadšení lásky. Je třeba - a máme na to celý život - abychom se naučili milovat. Právě ve chvíli, kdy budeme milovat nejdokonaleji, kdy láska v nás dosáhne svého vrcholu, tehdy přijde pro nás Ježíš ve smrti z lásky, abychom mohli přejít do věčného života lásky Nejsvětější Trojice.

Nechme se tedy jako Tereška i my stravovat láskou, vstupme do této nevýslovné radosti, protože není větší radost než milovat. Ježíš to říká svým učedníkům při Poslední večeři, když jim projevil svou lásku tak silným způsobem. Zjevuje jim radost z té tak intenzivní chvíle, kdy podstoupí své mučednictví, radost z milování. Pro Ježíše je radost milovat Otce, pro Terešku milovat Ježíše: to je cesta, která se nabízí i nám, touha, jež se stává „bolestnou radostí“, jak říkají naši východní bratři.

Chtěl bych vám přečíst pasáž, již napsala Tereška v jedné ze svých básní:

*Má radost je smět vybojovat
život tvým duším, Ježíši.
Mé srdce chce ti opakovat
s láskou vroucí a nejtíšší:
Pro tebe, božský bratře, je mi
sladko i v utrpení žít
a radost má na této zemi
je srdce tvoje potěšit.*
(B 61)



Tereška okouší nebeskou radost už zde na zemi. Láska, kterou prožívá v pozemském vyhnanství, je táž láska, jakou bude prožívat i v nebi. Je to táž láska, jež ji unáší do nevýslovné radosti, jež ji okouzluje, i když ještě zůstává zde na zemi ve vyprahlosti a v zápasech. Tato láska jí dává sílu mučedníků a přivede ji až do nebe, až k vrcholu lásky, jak ona sama říká na konci svého úkonu obětování milosrdné Lásky: *Můj Miláčku, chci ti při každém úderu svého srdce nesčetněkrát obnovovat toto obětování, dokud nezmizí stíny a já tě nebudu moci ujišťovat o své lásce ve věčném setkání tváří v tvář! ...* (AS 258).

POUŽITÉ ZKRATKY:

(Česká vydání spisů sv. Terezie; čísla označují strany.)

AS: Terezie z Lisieux: *Autobiografické spisy (Dějiny duše)*, edice Karmelitánská spiritualita sv. 8., vyd. Tiskárny Vimperk pro Českomoravskou gen. delegaturu řádu karmelitánů, 1991.

Vs: Terezie z Lisieux: *Vstupuji do života*, edice Karmelitánská spiritualita sv. 22, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 1992.

B: *Básně sv. Terezie z Lisieux*, výbor a překlad Anděla Janoušková, edice Karmelitánská spiritualita sv. 39, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 1995.

BŮH HEBREJŮ

P. Ivan Hruša OCarm.

I. Starý zákon

„Potkal se s námi Bůh Hebrejů.“ Těmito slovy oznamuje Mojžíš faraónovi setkání s Hospodinem (Ex 5,3). Setkání, jímž začíná veliké dění: pro Izraelce, pro Egypt, pro všechny lidi. Bez přehánění můžeme říci, že je to setkání osudové. Vždyť svatý Pavel píše: „Boží dary a jeho povolání jsou neodvolatelná“ (Řím 11,29). Mojžíš a jeho lid se nesetkali s bohy Egypta ani Mezopotámie, ani s žádnou z dnešních model. Hospodin nazval sám sebe - a tedy neodvolatelně zůstává - Bohem Hebrejů (Ex 3,18). A ti, kdo byli tímto setkáním zasaženi, jsou nazváni - a zůstávají - Hebreji.

Co znamená jméno Hebrej? V Abrahámově rodokmenu (Gn 11,14-17) nacházíme jako jednoho z Abrahámových předků Hebera, o kterém

židovské podání praví, že byl učitelem Jáкова, praotce Izraele.¹ Obojí je odvozeno od hebrejského slovního základu, jenž má význam „přecházet, přebrodit, přejít, projít na druhou stranu“. To není náhoda; jméno vyjadřuje poslání, smysl, tajemství toho, kdo ho nosí. Hebrej je ten, kdo „přechází“.

Můžeme tomu rozumět ve dvojnásobném smyslu. Ten první je smysl fyzický, historický: Hebrejové byli původně kočovnými pastevci. Neměli pevné sídlo, ale putovali se svými stády za pastvou. Každý rok je čekalo dvojitě velké putování. V době dešťů, když napršelo dost vláhy, pásli stáda na stepi a na období sucha se stěhovali do kulturních, zemědělských oblastí.² Neustálé putování, přecházení, bylo životní nutností: v době sucha by na vyprahlé poušti nemohli přežít.

Druhý smysl přecházení Hebrejů má těžiště v duchovní rovině. Hebrejové jsou ti, kdo putují z Egypta do zaslíbené země. To se netýká jen období Mojžíšova působení, jak by se na první pohled mohlo zdát. Do zaslíbené země putoval i Abrahám (Gn 12-13), Jákob (Gn 31-33) a vzpomeňme i na putování Josefa prodaného do Egypta: „Bůh mě poslal před vámi pro zachování života!“ (Gn 45,5). Tito všichni se setkali s Bohem Hebrejů a v životě každého z nich můžeme vyčíst Hospodinova slova Abrahámovi: „Vyjdi ze své země!“ (Gn 12,1). Nyní přichází Mojžíš k faraónovi: „Potkal se s námi Bůh Hebrejů.“ Další jeho slova ani nemohou znít jinak: „Dovol nám odejít!“

Kdo zůstane v Egyptě, zahyne. Na poušti ho zahubí nelítostné slunce; v Egyptě krutý faraón, naznačující někdy u církevních otců a teologů toho, kdo drží lidi v otroctví hříchu - ďábla.³ Vyjití, přecházení je i zde, ba právě zde životní nutností.

Jak si lze u všech zmíněných postav všimnout, vyjití nikdy nebylo snadné či snad dokonce radostné. Abrahám se vydává do neznámé země. Jak dlouho bude putovat? Jak projde pouští a cizími zeměmi? Kdo se postaví na jeho obranu v krajích, kde nikoho nezná? Jak může samotný obstát? Jákob utíká z domova, aby si zachránil život - kdo by si přál být v jeho kůži?

1/ Srov. Friedrich Weinreb, *Symbolika biblického jazyka*, Herrmann & synové, Praha 1995, str. 113.

2/ Milan Balabán, *Bojovníci a trpitelé*, Eman, Heršpice 1994, str. 17.

3/ Srov. Meliton ze Sard, velikonoční homilie, Lektionář II. Denní modlitba církve, str. 159; sv. Gaudentius z Brescie, velikonoční kázání, Tractatus in Exodum 2, Lektionář II. Denní modlitba církve, str. 205; sv. Beda Ctihodný, Komentář k 1 Petr, kap. 2, Lektionář II. Denní modlitba církve, str. 219.

A co teprve Josef? Prodán vlastními bratry za otroka! Ani vyjití Izraelitů z Egypta není snazší. Roboty, vraždění novorozenců, strach z faraóna a pak egyptské rány, útek, sevření mezi vodou a nepřátelským vojskem. Sami Izraelci později vyznávají: „Hospodin nás vyvedl z Egypta pevnou rukou a vztaženou paží, za veliké hrůzy, se znamením a zázraky ...“ (Dt 26,8).

Musíme si však uvědomit i druhou stránku věci: vyjití skutečně žádal Bůh! On je totiž Bohem Hebrejů. Bohem kočovníků hledajících pastvu. Bohem těch, kdo hledají život. „Vyvádí vězně k šťastnému životu; odbojnici však zůstanou ve vyprahlé zemi. Bůh je Bohem, jenž nás zachraňuje; je to on, Panovník Hospodin, kdo vyvádí z tenat smrti“ (Ž 68,7bc.21).

Nejen lidé se vydávají na cestu. Jejich Bůh putuje s nimi. Neustále vyráží dál, přechází, volá. Kdo zůstane, zahyne.

Tento rozdíl - zůstat, nebo vyrazit dál - je velmi důležitý. K určitému způsobu života se váže i určitý způsob víry. Pastevci věřili v božstvo, které je provází na jejich pouti. Pastevčí bohové (i u kmenů, které nevyznávaly Hospodina) nebyli vázáni na určité místo a jejich moc nezeslábla, když se kmen přesunul. Naopak, o střídání pastvy rozhodoval otec kmene z vnučnutí kmenového božstva.⁴ Naproti tomu víra kmenů a národů, které žily trvale na jednom místě, věnovaly se zemědělství a stavěly města, odrážela usedlý způsob života.⁵ Jejich bohové sídlili ve chrámech a panovali nad územím, které kmen ovládal. Byli to bohové určitého místa, avšak mimo jejich teritorium jejich moc slábla a bylo možné narazit na silnějšího boha.

V Palestině úcta k takovým bohům odpovídala koloběhu přírody - každý rok opakování stejných rituálů bez náznaků dějinnosti, bez směřování a projitých úseků cesty ke konečnému cíli. Ve srovnání s Bohem Hebrejů můžeme říci, že tato „usedlá“ víra nespěla odnikud nikam. Nebylo tu východiska a cíle, Egypta a zaslíbené země. Takoví byli bohové Egypta i Mezopotámie. Tedy bohové míst, o nichž říká Hospodin: „Vyjdi ze své země!“ a podle Hospodinova rozkazu faraón: „Seberte se a odejděte!“ (Ex 12,31). Když Izraelité přišli do zaslíbené země a obsadili ji, dostavilo se brzy pokušení přizpůsobit se ostatním národům: „Ať je nad námi král! I my chceme být jako všechny ostatní národy. Náš král nás bude soudit a bude před námi vycházet a povede naše boje“ (1 Sam 8,19-20). Být jako ostatní se zdálo lákavé a žádoucí.

4/ L. H. Grollenberg, *Altes Testament neu gesehen*, St. Benno-Verlag Leipzig 1987, str. 39.

5/ Tamtéž, str. 40.

Okolní národy byly vskutku na vyšší kulturní úrovni a Izraelité se jim chtěli vyrovnat. Nepřinese však přizpůsobení a změna způsobu života také změnu víry?

O zachování a protřbení víry v pravého Boha se vedl zápas dlouhá staletí. Vzpomeňme na Eliáše a celý zástup Hospodinových proroků! Bůh zápasí o svůj lid, a je to boj leckdy tvrdý. V naprosto mezní situaci se Hospodin neobává zničit ani to nejsvětější, co Izraelité měli, aby se uchovala a obnovila pravá víra: „Proto bude kvůli vám Sión zorán jako pole, z Jeruzaléma budou sutiny, z hory Hospodinova domu návrší zarostlá křovím“ (Mich 3,12). Stále znovu vyvádí Izraele z falešných jistot, z bludů, ze sobectví hříchu. Izraelci mají zůstat Hebreji: vždyť Boží dary a jeho povolání jsou neodvolatelná! A to je pro všechny povolání velké štěstí. Neboť to, že si uchovali víru v Boha Hebrejů, v nomádského Boha, který putuje se svým lidem třeba i do vyhnanství, umožnilo Izraelitům přežít i nejtěžší etapu jejich starověkých dějin - babylónské zajetí. Kdyby byli tento obraz Boha opustili, bylo by zničení chrámu znamenalo zánik jejich víry.⁶

A víra je nezklamala. Když uplynula doba očisty, znovu zní ústy proroka Boží hlas: „Vyjděte z Babylóna!“ (Iz 52,11-12).

Putování na poušti a babylónské vyhnanství nám bez příkras ukazují, jak náročné může být vyjití. Bůh vede svůj lid doslova na rozhraní mezi životem a smrtí. Nečiní to zbytečně: chce se dotknout nejhlubších vrstev lidské bytosti, zatřást srdcem člověka, proměnit jeho nitro. Na to nestačí pouhá procházka. A co cestu ještě ztěžuje, je Boží skrytost. Izraelci si nemohou na Boha sáhnout, nemohou jej spatřit, nesmějí si ho zpodobnit. Jejich průvodkyní a oporou při putování má být víra.

II. Nový zákon

Bůh Starého i Nového zákona je jediný a tentýž. Bůh Hebrejů, Bůh těch, kdo přecházejí. Ve Starém zákoně vyvádí Hospodin Izraelce z Egypta do zaslíbené země. To je předobraz: v Novém zákoně mají věřící vyjít z toho, co je jejich, do toho, co náleží Otci (Lk 2,49).

K novému vyjití tentokrát nevolá Mojžíš ani prorok, nýbrž samotný Boží Syn. Velikou výzvu obsahuje hned jeho první kázání: „Obráťte se a věřte evangeliu!“ (Mk 1,15). To je nejvnitřnější obsah dávných slov Izaiášových: „Vyjděte z Babylóna!“

Ježíš si volí učedníky a povolává je: „Pojď za mnou!“ Podobně kdysi oslovil Bůh Abraháma: „Vyjdi ze své země!“ Je dobré si uvědomit, že povolávat učedníky nebylo zrovna obvyklé. Naopak, žáci si sami hledali učitele. Pán tedy již tím, že své následovníky sám volá, něco naznačuje. Jde o Boží dílo.

Podle vyprávění evangelíí a podle Petrova kázání ve Skutcích apoštolů Ježíš kázal, uzdravoval, vymítal zlé duchy, konal zázraky, a při tom všem **procházel zemí** (Sk 10,38). Procházel zemí a sil semeno Božeho království. Na konci čtvrté kapitoly Lukášova evangelia se dočteme, že ho zástupy lidí zdržovaly, aby od nich neodcházel. Ježíš se však nedal zdržet. Boží království nelze budovat na místě, v usedlosti a pohodlnosti. Učedníkům možná toto Mistrovo počínání mohlo připadat podivné: vždyť právě tehdy, když se už začíná cosi vytvářet, když se lidé sejdou a chtějí, aby zůstal, on se vydá na další pouť. I nám může být Pánova neochota déle se zdržet na jednom místě mnohdy nepříjemná. Ale Ježíš nikomu z učedníků neřekl: „Stůj tu se mnou!“ Vždy říká: „Pojď za mnou!“

Ježíše totiž vede Duch svatý. Duch, to znamená vanutí, pohyb, směr, vítr. Kdyby se vítr zastavil, přestal by být. Ani Duch se nemůže zastavit. Chce nás převést na druhou stranu.

Mnoho výmluvných momentů můžeme najít v příběhu, v němž Ježíš a Petr kračejí na vlnách Genezaretského jezera (Mt 14,22-33; Mk 6,45-51).

Ježíš nejprve přiměje učedníky, aby jeli na druhý břeh. Přejít na druhý břeh - to je posláni Hebrejů. Boží království je živé, v pohybu, nelze je stavět na místě. Mistr však musí učedníky přimět, protože sami by zřejmě nechtěli jet. Nám se často vede podobně. Proti loďce se vzdouvají vlny, je vítr, padla tma. Dostat se na druhý břeh vůbec není snadné, ba z lidského pohledu ani bezpečné. Učedníci nemají žádnou jistou oporu, chybí jim pevná půda pod nohama. Na této cestě se můžeme opírat jen o víru.

Ve stejném příběhu u sv. Marka čteme, že když Ježíš kráčel po jezeře, chtěl projít kolem nich, přejít je. Nikoli z nevšímavosti; evangelista jen naznačuje, kdo vlastně Ježíš je. Ve Starém zákoně se totiž takto mluví o Hospodinu. Je to Bůh, kdo přechází kolem. Přechází kolem skalní rozsodliny, v níž je ukrytý Mojžíš, a ten smí Boha spatřit zezadu (Ex 33,21-23). A přechází kolem jeskyně na hoře Chorébu, v níž nocoval prorok Eliáš, a zjevuje se prorokovi v tichém a jemném hlase (1 Král 19,11-13).

Když učedníci uviděli Ježíše, vyděsili se: to je naše typická reakce. Často v různých událostech nedokážeme Boha poznat, protože on ne-

chodí lidskými cestami. Kráčí po moři. Jaký je to paradox! K učedníkům se přibližuje Pán, ale oni vidí přízrak. A kolikrát se opakuje v našem vlastním životě.

Ježíš jim nic ne vysvětluje, pouze říká: „Já jsem to!“ Takové ujištění musí učedníkům na moři stačit - musí tedy stačit i nám. Učedníci Pánu věří. Petr v sobě dokonce objeví vzdech velmi veliké víry: „Jsi-li to ty, poruč mi, ať přijdu k tobě po vodách!“ A dokud trvá víra, může Petr jít. Může přecházet moře. Může přecházet na druhý břeh.

Stejně jako ve Starém zákoně, je i v Novém veškeré přecházení založeno na víře. Aby člověk mohl být Hebrejem, musí věřit. Bez víry na druhý břeh moře nedojde.

Vyjítí z Egypta, poušť, zaslíbená země, to vše jsou předobrazy: velikonoce, doba církve, dovršení času. V Novém zákoně je to na prvním místě sám Kristus, kdo přechází. Podle sv. Lukáše mluvili Mojžíš a Eliáš na hoře Proměnění s Ježíšem o jeho exodu, který měl dokonat v Jeruzalémě (Lk 9,31). Ježíšovi říká nebeský Otec: „Vyjdi ze své země!“ - nejprve: Staň se člověkem. To je vtělení. A potom: Vyjdi ze země živých. To je ukřižování. A dále: Vyjdi ze smrti. To je vzkříšení. A ještě: Vejdí do nebe a usedni po mé pravici (srov. Ž 110,1). A to je cíl cesty. Vedla-li ve Starém zákoně cesta Hebrejů na rozhraní mezi životem a smrtí, Ježíš touto hranicí prochází. Jeho - a naše - přecházení je přecházení smrti do života. „Byli jsme tedy křtem spolu s ním pohřbeni ve smrt, abychom - jako Kristus byl vzkříšen z mrtvých Otcovou slávou - i my vstoupili na cestu nového života“ (Řím 6,4). Stálý Boží nárok vznášený na nás, abychom se nezabydlovali v tom, co je naše, abychom šli kupředu, byli ochotni zřít se sebe a usilovat o to, co je nebeského Otce, je proto účastí na Kristově životě, na jeho exodu, na jeho smrti a vzkříšení.

Vyjítí ze sebe znamená vyjítí ze smrti. To je konečné, nejhlubší vyjítí, k němuž Bůh před mnoha staletími povolal Abraháma. Neboť země, která je čistě a výlučně naše, je zemí stínu smrti. Člověk má vyjít ze sebe, aby nezahynul. Bůh nás volá k životu, k tomu, abychom s ním sdíleli jeho tajemství, tajemství života a lásky. On nežije pro sebe, ani není zabydlený sám v sobě. Vycházení ze sebe, darování sebe, prostupování - toto je život Nejsvětější Trojice. Toto je touha a podstata lásky. Otec, Syn a Duch svatý - to je jediný nesmírný pohyb, plamen, zář, světlo, **bytí** naplněné láskou, jaká člověku ani nevstoupila na mysl. Proto nás Bůh volá k vyjítí, k přecházení. Proto je Bohem kočovníků, Bohem Hebrejů. Být Hebrejem, přecházet, milovat.

CESTA KE KRISTU

Christologie svaté Terezie z Avily

(Podle studie P. Ulricha Dobhana OCD *Terasas Weg zu Christus*, uveřejněné ve sborníku *Der Weg zum Quell Teresa von Avila 1582 - 1982*; Patmos Verlag Düsseldorf, uspořádal Joseph Kotschner OCarm.; zpracovala sr. Petra od Zmrtvýchvstalého OCD.)

Bůh se ze svého zcela svobodného rozhodnutí zjevuje a dává člověku. Tímto zjevením sebe sama oslovuje lidi jako přátele a stýká se s nimi, aby je pozval a přijal do svého společenství. Prostředníkem a plností celého zjevení je pak jeho Syn, náš Pán Ježíš Kristus (*Dei verbum*, 2). Svátá Terezie ve svém *Životě* píše: „Ke Kristu jsem vždy měla velikou úctu. Vždy jsem uznávala a dosud uznávám, že se nemůžeme Bohu líbit, ani Bůh neuděluje své milosti, leč skrze nejsvětější lidství Krista, v němž měl zalíbení, jak sám řekl ... Proto nechtějte hledat jinou cestu ... všechno dobré pochází od tohoto sladkého Pána“ (*Život XXII, 4, 6, 7*). Duchovní cestou svaté Terezie je tedy cesta ke Kristu, přátelství s Bohem.

První dětské vzpomínky, o kterých svátá Terezie vypráví ve svém *Životě*, ukazují silné náboženské vlohy, které, jak se zdá, dostala už do kolébky. V každém případě ji rodiče v tomto ohledu velmi podporovali. „Můj otec velmi rád čítával dobré knihy. Měl jich hodně v lidové řeči, aby je četly i jeho děti. Moje matka se starala o to, aby nás naučila modlit se“ (*Život I, 1*). Toto zbožné prostředí přinášelo své ovoce: „... umínili jsme si, že budeme žít jako poustevníci ... Vyhledávala jsem samotu, abych se tam pomodlila své početné modlitby, zvláště růženec, který se moje matka ráda modlila a snažila se o to i u nás“ (*Život I, 5, 6*). Tímto způsobem se Terezie velmi záhy - kolem šestého nebo sedmého roku věku - dostává do kontaktu s Ježíšem Kristem, s tajemstvími jeho života, o nichž se v modlitbě růžence rozjímá.

V náboženské zkušenosti dítěte Terezie se pojí obraz Boha, který se nám stal blízkým v Ježíši Kristu, s obrazem Boha neviditelného, nepostižitelného. „Byli jsme velmi pohnuti, když jsme se dočítali, že odměny i tresty budoucího života jsou nezměrné. Často jsme se zastavovali u této myšlenky a s potěšením jsme často opakovali: Navždy! Navždy! Navždy!“ (*Život I, 4*). Na tomto místě také musíme upozornit na jeden charakterový rys, pro ni typický, totiž na její otevřenost k druhému „ty“.

Ten se projevuje již v raném dětství a Terezie o tom napsala: „Sotva jsem povyrosla, začala jsem poznávat přirozené dary, jimiž mě Bůh zahrnul, a říkali mi, že jich mám mnoho“ (srov. *Život I,8*). Terezie byla člověkem od přirozenosti nakloněným k setkávání. Tento rys hrál při jejím hledání Boha důležitou roli.

Podívejme se na její další cestu ke Kristu.

Druhý Tereziin životní úsek se vyznačuje hledáním pravé cesty, bojem o povolání. Ve středu pozornosti opět stojí nová setkání, která sice nevedou přímo ke Kristu, ale ukazují jí, jak velmi ji může fascinovat a naplňovat setkání s druhými lidmi. V době dospívání Terezie „začala být vybíravá v oblékání a toužila vyniknout“ (*Život II,2*). Stýká se se svými příbuznými, i přes nelibost svých rodičů. „Moje matka tušila, jaký špatný vliv by mohla (jedna z příbuzných) mít na mou lehkomyšlnost, a proto se všemožně snažila omezovat její návštěvy ... Bylo mi čtrnáct let nebo o něco víc, když jsem se sblížila s touto svojí příbuznou a stala se důvěrníci její marnivosti“ (*Život II,3*). Po smrti matky, asi začátkem roku 1529, vrcholí Tereziin zápas o povolání. Otec ji odvádí do konventu augustiniánek v Avile. Rozhodujícím momentem pro ni bylo setkání s jednou z řeholnic, donnou Marií de Briceño y Contreras, která jí vyprávěla „že se rozhodla stát řeholnicí, když četla v evangeliu, že je totiž mnoho povolání, ale málo vyvolených“ (*Život III,1*). Toto slovo evangelia zapůsobilo také na Terezii. Vedle tohoto prvního výslovného setkání s Písmem stojí ještě jedna „christologická událost“, která zasahuje do této doby života svaté Terezie. „Už po několik let jsem se téměř každý večer před spaním na chvíli ponořila do Ježíšovy modlitby v Getsemanech; a to i před tím, než jsem se stala řeholnicí, protože mi řekli, že se tím získá mnoho odpuštěk. Jsem přesvědčena, že má duše velmi získala tímto cvičením, neboť jsem konala modlitbu, aniž jsem věděla, co to je. Tak jsem si na to zvykla a zůstala jsem tomu věrná jako kříži, který dělávám, dříve než ulehnu“ (*Život IX,4*). „Aniž věděla, co to je,“ začíná Krista poznávat v modlitbě, a tím k němu dělá rozhodující krok. Uvědomila si, že Ježíš Kristus má pro ni osobní význam, každý den zakončuje myšlenkou na něj. Její život dostává smysl a cíl od Ježíše. Toto tvrzení posiluje jiná její vlastní výpověď - že totiž záviděla, když viděla, že druzí při modlitbě prolévají slzy, zatímco její srdce „bylo tehdy tak tvrdé, že bych nedokázala vytlačit jedinou slzičku, i kdybych přečetla celé utrpení našeho Pána: a to mě úžasně trápilo“ (*Život III,1*). Můžeme říci, že onen poněkud vzdálený Bůh jejího dětství, který „odměňuje a trestá“ (srov. *Život I,4*), uvolnil místo osobnímu Bohu, který v Ježíši Kristu pro nás trpěl a zemřel. To, co určuje její chování, již není strach před věčným trestem nebo

vyhlídka, že po pokud možná rychlé smrti bude moci požívat Boha, ale láska a soucítění. Kristus určujícím způsobem vstupuje do jejího života. Navenek jí tuto zkušenost zprostředkuje donna María de Briceño, je to tedy také setkání s člověkem, (aniž bychom tím popírali, že to jistě bylo darem milosti). Snad můžeme říct, že po pobytu u augustiniánek bylo Terezii jasné, že Kristus má v jejím životě rozhodující roli, ačkoli ještě nevěděla, v jaké formě by měla následování Krista žít, tj. má-li se vdát nebo jít do kláštera.

A zde to budou opět další setkání s lidmi, která jí pomohou přijít blíž ke Kristu.

Po návratu domů čte u jednoho strýce „dobré knihy v mateřském jazyce“ a z nich „pochopila lépe pravdy, které mne zaujaly už jako dítě, a to nicotnost věcí, marnost světa, rychlost, s jakou všechno pomíjí“ (*Život III,5*). Z přečtených knih Terezie výslovně zmiňuje listy svatého Jeronýma, ve kterých je Ježíš Kristus představen jako střed veškeré zbožnosti. Uvažme, že Terezie se stále ještě zcela nerozhodla pro vstup do kláštera, ani zcela nevyloučila možnost sňatku. „Potýkala jsem se s tím po tři měsíce“ (*Život III,6*). Podle jejích vlastních slov je to opět trpící Kristus, o němž rozjímá, a tak získá sílu rozhodnout se pro vstup do kláštera Vtělení. Terezii je jasné, že Kristus jí bude pomáhat; a že když on toho „pro nás tolik vytrpěl, že to nebude nic velkého, když i ona bude trochu trpět pro něho“ (srov. *Život III,6*). Překonáním odporu otce byl Tereziin boj o povolání navenek ukončen. Byla přesvědčená, že život v klášteře je pro ni nejjistějším stavem.

Po vstupu se jí zjevně vede lépe: „Dobrý Bůh proměnil mou předešlou duchovní vyprahlou a naplnil mne nezměrnou útechou. Radost, že jsem řeholnicí, mě dodnes neopustila“ (*Život IV,2*). Přes vnitřní rozpolcenost, se kterou nastupovala, jí bylo jasné, že je na správném místě. Můžeme říci, že boj o správné rozlišení povolání se vyplatil.

Avšak přesto: vše tak jednoznačné nebylo - Terezie vážně onemocněla. O této nemoci vzniklo mnoho hypotéz; dnes většina odborníků soudí, že Terezie nemohla „vnitřně růst, neboť se nesrovnávala s formami zbožnosti, obvyklými v klášteře. Vzali jí totiž blahodárnou modlitbu, rozjímání lidství Kristova“ (*Efrén de la Madre de Dios*). A opět to bylo setkání, které jí pomohlo dál. Na cestě do Becedas, kde měla podstoupit léčebnou kúru, se znovu stavila u svého strýce Pedra, který jí už jednou pomohl dobrými knihami. Tentokrát tam četla „Třetí slabikář“ Francisca de Osuna, v němž je popisována modlitba usebranosti. Terezie se „pouštěla cestou, k níž ji ta kniha nabádala, milovat samotu a často se zpovídat ... Tehdy ji Pán začal zahrnovat mnoha milostmi; pozdvihl ji až k modlitbě klidu a někdy i k modlitbě spojení. Já tehdy nechápala,

co to je“ (*Život IV, 7*). Pán ji tedy pozvedá k těmto způsobům modlitby, kdy se vůle člověka sjednocuje s vůlí Boží a je zcela zaměřená na Krista (modlitba klidu); kdy Kristus, žijící v nitru člověka, ho i se všemi jeho duševními mohutnostmi a schopnostmi fascinuje a naplňuje tak, že se všechny tyto duševní síly sjednocují s ním (modlitba spojení). Tento způsob modlitby trval jen krátce. Terezie se stále více soustředí na Krista, na rozjímání jeho lidství. „Při své modlitbě jsem se všemožně snažila udržet v sobě Ježíše Krista, našeho Pána a naše dobro. Když jsem rozjímala o nějaké události z jeho života, vynakládala jsem hodně úsilí, abych si ji představila ve své duši ... Pán mi nedal, abych mohla přemítat rozumem, ba ani si vypomáhat fantazií; mám ji totiž tak slabou, že se mi nikdy nepodařilo představit si lidskou podobu našeho Pána, ač jsem dělala vše možné“ (*Život IV, 7*).

Tereziin život nyní velmi zřetelně ovlivňuje mysterium Krista. Pochopila, na čem v jejím životě záleží, totiž na živém a osobním kontaktu s Kristem, na modlitbě, kterou plným právem definuje jako „důvěrný vztah přátelství, častý rozhovor mezi čtyřma očima s tím, od něhož víme, že nás miluje“ (*Život VIII, 5*). Začíná objevovat své nejvlastnější povolání. Přestože tím našla sobě vlastní formu modlitby, nebylo pro ni lehké modlit se takto vytrvale. „Mnoho dní pak bych raději dělala nevímkak těžké pokání, než se usebrala k modlitbě“ (*Život VIII, 7*). Postupně je jí také stále jasnější, že její každodenní všední život neodpovídá tomu, co jí stále znovu vysvítá v modlitbě. Svůj život vnímá jako „rozbouřené moře ... Padala jsem a povstávala jsem tak špatně, že jsem zase padala ... Mohu říci, že můj život byl nejtrappnější, jaký si lze představit, protože jsem neměla potěšení z Boha, ani svět mne neuspokojoval“ (*Život VIII, 2*). Došlo to až tak daleko, že v ní rostla „nechuť pokračovat v tom zvláštním přátelství s Bohem, jež vyvěrá z modlitby ... Zdálo se mi rozumné přizpůsobit se většině, spokojit se s předepsanými modlitbami, modlit se ústně a zanechat rozjímavou modlitbu“ (*Život VII, 1*). Zde zřetelně vidíme základní vlastnost Tereziiny modlitby: jde o přátelství; proto vzdát se modlitby není morálním proviněním ve smyslu nezachování nějakého předpisu, ale je to nevěrnost vůči příteli. Terezie by chtěla zcela patřit Pánu, být u něho, a tak dostát závazku přátelství, neboť ví, že Bůh ji stále miluje, vychází jí vstříc i přes její nevěrnosti. Ona však přesto stále znovu zakouší, jak je slabá, jak lpí na ostatních lidech, jak je nesvobodná.

Jednoho dne se jí „ukázal Ježíš Kristus, zadíval se na mne velmi přísně a dal mi poznat, jak se mu to nelíbí. Viděla jsem ho očima duše, avšak daleko jasněji než tělesným očima, a zůstalo mi to vryto, že se mi zdá,

že ho ještě vidím ... Byla jsem tak zděšena a zmatena, že jsem už nechtěla ani vidět tu osobu, s níž jsem rozmlouvala“ (*Život VII, 6*).

Význam této události pro Tereziinu cestu k setkání s Kristem je zjevný. Všechno v jejím životě je tím jednoznačně ponořeno do christologického světla. Tímto zjevením pochopila, že je povolána k něčemu většímu než jen k zachování předpisů, že její řeholní život je především zcela osobním poutem s Ježíšem Kristem.

Přesto konečné obrácení ke Kristu ještě dokonáno nebylo. Popisuje svoji situaci takto: „Toužila jsem po životě, neboť jsem cítila, že nežiji, nýbrž že bojuji proti stínu smrti“ (*Život VIII, 12*). Kořenem této její vnitřní roztržitosti byla, jak sama doznává, přílišná důvěra v sebe samu.

Další setkání s Ježíšem Kristem přináší konečně vysvobození. „Jednoho dne při příchodu na oratoř mé oči padly na sochu, kterou tam postavili ... Znázorňovala našeho Pána pokrytého ranami; byla tak výrazná, že na mne hluboce zapůsobila, neboť živě představovala, kolik pro nás Ježíš vytrpěl: při pomýšlení na nevděčnost, jakou jsem odpovídala na ony rány, mne zachvátila taková bolest, že se mi zdálo, že mi pukne srdce. Vrhla jsem se k jeho nohám v záplavě slz a prosila jsem ho, aby mi dal sílu už ho víc neurazit ... Zdá se mi, že jsem mu říkala, že nepovstanu, dokud mi neudělí, oč ho prosím. Jistě mě musel vyslyšet, neboť od té doby jsem se hodně polepšila“ (*Život IX, 1, 3*).

Tím začala mystická fáze v životě svaté Terezie; to znamená, že nyní ji Kristus zcela vlastní. Tento druhý Tereziin životní úsek, od obrácení až do smrti, lze charakterizovat slovy: Kristus jde Terezií vstříc. Míjíme tím různá zjevení a oslovení, jež jsou mimořádnými znameními toho, že Kristus převzal v jejím životě iniciativu.

Hovoříme-li o Tereziině christologii, je nutné zmínit se alespoň krátce o jejím vztahu k církvi. V její lásce k církvi se ukazuje pravost následování Krista. Tak jako je připravená zemřít pro Krista, přítele své duše, je také připravená zemřít pro církev, neboť byla zcela „ochotná podstoupit spíše tisíckrát smrt než připustit, aby někdo věřil, že bych přestoupila nějaký nejmenší církevní obřad“ (*Život XXXIII, 5*). Kristus a církev jsou pro ni jistým způsobem jedno a totéž. „Celý svět stojí v plamenech, bezbožníci dychtí po tom, aby ještě jednou odsoudili Ježíše Krista - jak se říká - zahrnují ho nesčetnými urážkami a snaží se tisícerým způsobem zničit jeho církev“ (*Cesta k dokonalosti I, 5*). Modlitba, utrpení a oběť u ní stojí ve službách církve. Je to důsledek jejího přátelství s Kristem, neboť on dále žije ve své církvi. Terezie chce svou reformou řádu pomáhat Kristu, vstupuje do jeho poslání - zachraňovat lidi. „Vůbec mi na tom nezáleží, že budu v očištcích až do posledního

soudu, jestliže zachráním svými modlitbami byt i jen jedinou duši! ... Nedbejte nikdy na trýzně, jež pomíjejí, jde-li o službu tomu, který jich pro nás tolik vytrpěl ... Zapřísahám vás pro Boží lásku, abyste prosily Jeho Velebnost, aby nás vyslyšela. Já sama jsem o to nikdy nepřestala prosit navzdory své veliké ubohosti: jde o jeho slávu a o dobro jeho církve, a tam směřují všechny mé touhy“ (*Cesta k dokonalosti 3,6*).

Ze zajímavých knih

Při příležitosti návštěvy polského jezuita **P. Józefa Augustyna** na začátku října vycházejí tyto autorovy publikace:

Jak hledat a nalézat Boží vůli

Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 1997, brož., 124 str., 87,- Kč

Kdo je můj bližní

Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 1997, brož., 132 str., 85,- Kč

Praxe duchovního vedení

Velehrad, Olomouc 1997, brož., 144 str., 97,- Kč

OD TOHOTO AUTORA DŘÍVE VYŠLO:

Čtvrthodinka upřímnosti

Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 1995, brož., 72 str. 35,- Kč

Deprese - City - Strach

(spolu s Jeanem Vanierem)

Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 1996, brož., 64 str., 33,- Kč

Jak se zpovídat?

Velehrad, Olomouc 1995, brož., 48 str., 19,- Kč

Sexualita v našem životě

Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 1996, brož., 110 str., 65,- Kč

Uvedené tituly je možno objednat nebo zakoupit (do vyprodání zásob) na adrese:

Karmelitánské nakladatelství

Kostelní Vydří 58, 380 01 DAČICE

KARMEL - časopis pro duchovní život.

Vydává Karmelitánský klášter v Kostelním Vydří.

Odpovědný redaktor P. Gorazd Cetkovský OCarm.

ISSN - KARMEL 1210 - 499X

Podávání novinových zásilek povoleno Českou poštou s.p., ředitelstvím odštěpného závodu

Jižní Čechy v Českých Budějovicích, j. zn.: P - 1911 / 97 ze dne 9. dubna 1997.